

rørende de gamle Lejligheder, samtidig med, at man har vist sin Villighed til paa den mest formaalstjenlige og for Stat og Kommune mest overkommelige Maade at støtte Boligbyggeriet, er det ud fra den Betragtning, som er vor, at Kærnen i denne Sag er Tilvejebringelsen af et tilstrækkeligt Antal Boliger, og at man kun naar dette Maal ved at afvikle den ekstraordinære Lovgivning og søge at faa Boligbyggeriet i Gang. Naar jeg siger, at vi ønsker at komme tilbage til de frie Forhold, vil jeg gerne have Lov til at fremhæve, at dermed tænker jeg først og fremmest paa Opsigelsesrettens Frigivelse, medens vi fra vor Side meget vel kan tænke os, at det, saa længe der ikke er et tilstrækkeligt Antal Boliger, vil være nødvendigt fra det offentliges Side at føre et vist Tilsyn med, at Grundejerne ikke stiller ublu Lejefordringer. Men med Hensyn til Opsigelsesretten er Forholdet jo dette, ikke mindst i Provinsbyerne, at Indskrænkningen af den i Virkeligheden er ubehagelig for begge Parter, baade Grundejerne og Lejerne. Her i denne store By, hvor man har de store Huse og de store Ejendomme, spiller det maaske ikke samme Rolle som i Provinsbyerne. Der er det i Regelen ikke særlig velstillede Folk, som er Husejere, der udlejer. Det er i Regelen Folk, som har een eller to Lejligheder til Udlejning, og man kan jo forestille sig, hvorledes Forholdet vilde være, hvis vi her i Landet havde en Lovgivning, der gik ud paa, at en Lejer skulde være forpligtet til at blive boende i den af ham beboede Lejlighed og svare den Husleje, som et Nævn fastsatte. Lejerne og for Resten mange andre vilde sikkert rejse sig mod en saadan Lovgivning og sige, at det var i høj Grad uretfærdigt, at Folk skulde tvinges til at bo hos en Husejer, som de maaske ikke kunde komme ud af det med, eller hvor der maaske kunde være mange andre Vanskeligheder. Men det samme gør sig gældende, naar vi tænker paa Husejerne og paa, at de kan være bundne til at bo i Hus med og Dør om Dør med Familier, til hvilke de maaske paa Grund af Uenighed mellem Børnene eller andre Ting er kommet i et spændt Forhold. Derfor tror jeg, at det vil være i alle Parters Interesse, at vi arbejder henimod at faa Opsigelsesretten frigivet, saa kan vi bagefter drøfte Spørgsmaalet om Kontrollen, om det Tilsyn, der skal føres med Hensyn til Lejefordringer. Jeg vil gerne ved denne Lejlighed have sagt, at jeg meget vel kunde tænke mig, at man fik mere præcise Bestemmelser vedrørende dette Forhold end den Bestem-

melse, vi i Øjeblikket har. Men jeg vil tilføje, at jeg ikke tror, det vil være hensigtsmæssigt at forme en saadan Bestemmelse paa den Maade, at der bliver Tale om et procentvis Tillæg til Lejen, saaledes som denne var forud for 1916, idet jeg ikke tror, at der ved Gennemførelsen af et saadant procentvis Tillæg vilde opstaa et fuldt retfærdigt Forhold.

Der er formentlig, hvad der end kan være Uenighed om mellem Grundejerne og Lejere og mellem de politiske Partier, Enighed om, at den bestaaende Huslejelov og overhovedet de Huslejelove, vi har haft, ikke har bidraget og ikke kan bidrage til at fremskaffe Lejligheder. Vi fra Venstres Side gaar et Skridt videre. Vi tror, at ikke blot bidrager Huslejelovgivningen ikke til at fremskaffe nye Lejligheder, men denne Lovgivning hemmer endog Byggeriet, og den indskrænker Lejlighedernes Antal. Jeg siger, at den hemmer Byggeriet. Tænker vi paa Tiden før 1916, ved vi jo, at Forholdet den Gang var det, at den mere velstillede Del af Befolkningen i hvert Fald i Provinsbyerne sørgede for at faa en egen Ejendom at bo i, og det gjorde de saa hurtigt, som de kunde se Udvej dertil. Dette er hørt fuldstændig op, efter at vi har faaet Huslejelovgivningen. Det hørte op, fordi de paa-gældende i alt for høj Grad blev fristet til at blive boende i de gamle Lejligheder, hvor de kunde bo for en relativt billig Leje, medens de vilde komme til at sidde for en dyrere Leje, hvis de selv opførte deres Bolig, hvortil kom, at de maaske ogsaa var bange for at faa et Par Skilling i Klemme, hvis de selv byggede. Jeg synes ikke, at Samfundet, det offentlige har nogen Pligt til at sørge for, at Folk, der maa siges at være velstillede, Folk, der har kunnet forøge deres Indtægt i samme Forhold, som de almindelige Priser er steget, og maaske har forøget dem endog lidt rundeligt, kan blive ved at bo i Lejligheder, for hvilke de ikke svarer en Leje, der staar i rimeligt Forhold til Produktionsomkostningerne ved Fremskaffelse af nye Lejligheder.

Jeg mener saaledes, at den bestaaende Huslejelovgivning hemmer Byggeriet. Men jeg mener ogsaa, at den bevirker en daarlig Udnyttelse af Lejlighederne, idet Familier bliver boende i større Lejligheder, end de strengt taget har Brug for; de gør det, fordi de bor forholdsvis billigt, og fordi de, hvis de skulde flytte hen i en ny Ejendom, opført til Nutidens Priser, vilde komme til for en mindre Lejlighed at svare samme Leje, som de nu svarer for en større Lejlighed. I flere Tilfælde er der Tale om store